Konsernipalvelut
Työllisyyspalvelut/Taisto Tuominen

25.10.2022

Viite: Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan pyyntö 14.10.2022 asiantuntijakuulemisesta ja kirjallisesta -lausunnosta

Asiantuntijalausunto koskien HE 175/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena oli, että kaikki suorittavat toisen asteen tutkinnon. 15 - 18 vuotiaiden sisällyttäminen palkkatuen kohderyhmään on ristiriidassa oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteiden kanssa. Tätä säännöstä olisi tulisi täsmentää siten, että se kattaisi vain toisen asteen tutkinnon suorittaneita. Käytännössä tämä tarkoittaisi alaikärajan nostamista 15-vuodesta ylöspäin.

Palkkatuen käytön rajaaminen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisille kohderyhmille vaikeuttaa 25 – 49-vuotiaiden työttömien työllistymistä ja näin ollen pitkittää työttömyyttä tarpeettomasti. Palkkatukea tulisi voida myöntää myös 25 - 49 vuotiaille, jotka ovat suorittaneet ylioppilastutkinnon tai toisen asteen ammatillisen tutkinnon jo ennen kuuden kuukauden työttömyysjaksoa varsinkin, jos henkilö on ammatinvaihtaja tai jos osaaminen on vanhentunut. Esityksen mukaan korkean asteen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittaneiden henkilöiden työllistäminen ei ole mahdollista ennen kuin työttömyys on kestänyt vähintään kuusi kuukautta.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Kotitaloudet eivät ole juurikaan hakeneet palkkatukea johtuen mm. kotitalousvähennyksen säännöksistä, joten muutoksella ei ole juurikaan työllisyysvaikutuksia.

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää samalle työnantajalle uudestaan saman työntekijän palkkaamiseen. Periaate on kannatettava, mutta esitetty säädös on ehdoton. Tätä tulisi lieventää siten, ettei tämä säännös koskisi, jos palkkatuen myöntäminen on perustunut vammaisten ja pitkäaikaissairaiden, osatyökykyisten eli alentuneesti työkykyisten

sekä 55- tai 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada työtä tai osallistua työelämään.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

Lomaraha tulisi huomioida palkkauskustannuksena, koska sen maksaminen perustuu työehtosopimuksiin. Sivukulut tulee jatkossakin huomioida palkkauskustannuksina esimerkiksi tiettynä prosenttiosuutena henkilön palkasta. Sivukulujen rajaaminen on perustetavissa yksinkertaistamisen näkökulmasta, mutta samalla se nostaa myös työnantajan kynnystä palkata esimerkiksi osatyökykyinen tai pitkäaikaistyötön.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

Palkkatuen määrän yhdenmukaistaminen työttömyyden kestosta riippumatta on hyvä ja kannatettava esitys, mutta tuon esitetyn 50 % tulisi olla palkkauskustannuksista kattaen myös laskennalliset sivukulut (tietty prosenttiosuus palkasta) ja lomarahan. Palkkatuki myönnetään nykyisin vähintään 6 kuukauden ajaksi. Jatkotyöllistymisen kannalta olisi tärkeä, että palkkatukityö olisi pidempiaikainen kuin esitetty 5 kuukautta.

Esityksen mukaan työnsuunnittelijoista ei voisi myöntää enää pidennettyä palkkatukea. Työllisyydenhoidon kentän toimivuuden kannalta olisi erittäin tärkeää jatkaa nykyistä säännöstä, jonka mukaan palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja. Tällä muutoksella on suuri merkitys kolmannen sektorin työllisyystoimijoille.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

Palkkatuen määrän yhdenmukaistaminen on kannatettava esitys, mutta tuon esitetyn 70 % tulisi olla palkkauskustannuksista kattaen myös laskennalliset sivukulut (tietty prosenttiosuus palkasta) ja lomarahan. On hyvä, että palkkatuki voitaisiin myöntää heti 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista.

8 § 100 prosentin palkkatuki = noin 65 % työaika

Ehdotettu tukijakson pituus tulisi olla pidempi kuin ehdotettu 10 kuukautta, esimerkiksi 12 kuukautta. Tukikelpoisten kustannusten korottaminen 1,23 kertoimella on erittäin tarpeellinen, mutta tämän lisäksi lomaraha tulisi sisällyttää palkkakustannuksiin ja palkkauskustannukset tulisi huomioida alan säännöllisen enimmäistyöajan mukaisena, eikä 65 %:n mukaisen työajan mukaisena. 100 % tuen mahdollistaminen myös rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille on kannatettava uudistus. Osa-aikatyö (65 %) tarkoittaa käytännössä sitä, että palkkatuella työhön päässyt henkilö on edelleen sekä sovitellun työttömyysetuuden ja toimeentulotuen hakija/saaja.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

Palkkatuen määrän nostaminen ja yhdenmukaistaminen oppisopimuskoulutuksessa kannatettava uudistus. Esitetyn 50 % tulisi olla palkkauskustannuksista kattaen myös laskennalliset sivukulut (tietty prosenttiosuus palkasta) ja lomarahan.

7a luku (55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki)

Kyseinen palkkatuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Ehdotettu tukitaso on kannatettava, mutta lomaraha tulisi huomioida palkkauskustannuksena, koska sen maksaminen perustuu työehtosopimuksiin. Samoin sivukulut tulee huomioida palkkauskustannuksina esimerkiksi tiettynä prosenttiosuutena henkilön palkasta.

Hallituksen esityksen yhtenä tavoitteena oli selkeyttää palkkatukea koskevaa sääntelyä. Nykyisessä lainsäädännössä on sääntelyä 60-vuotta täyttäneiden palkkatuen ehtoihin. Esitys sisältää uuden 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuen. 60-vuotiaiden täyttäneiden palkkatuki ja uuden 55-vuotta täyttäneiden palkkatuki tulisi yhdistää yhdeksi joustavaksi palkkatueksi ao. kohderyhmälle.

Kuntien myöntämisen tukien vaikutukset palkkatukeen

Kaupungit ja kunnat myöntävät tietyin edellytyksin yrityksille ja yhdistyksille kuntakohtaista tukea palkkauskustannuksiin. Esityksen mukaan sitä voisi myöntää jatkossa vain työnantajan sivukuluihin ilman, että kunnan myöntämä tuki laskisi valtion maksaman palkkatuen määrää. Käytännössä tämä vähentäisi pitkäaikaistyöttömien palkkatukityöpaikkojen syntymistä yrityksiin, koska tukitaso ei olisi työnantajan näkökulmasta riittävä, eritoten työsuhteen alkuvaiheessa. Kolmannella sektorilla palkkatukityöpaikat muuttuisivat pääsääntöisesti osa-aikaiseksi. Tämä muutosehdotus ei ole kannatettava.

Asiantuntijan yhteystiedot

Taisto Tuominen, työllisyyspalvelujohtaja
Lahden kaupunki
044 482 6976
taisto.tuominen@lahti.fi